

ואתחנן (468)

אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינַיךָ, השתדל וראה לבל תשכח את ההתעוררות וההתלהבות של אותם רגעי קבלת התורה אשר עיניך ראו אצל עצמך. *ספר "מענה של תורה"*

רק השָׁמַר לָךְ וּשְׁמַר נִפְשְׁךָ מֵאֵד פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים... וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וּלְבְנֵי בְנֵיךָ (ד. ט)

איך אפשר שכל הזמן דבר התורה מול העיניים? וכי אדם אינו נזקק להתעסק בעניני העולם מדי פעם לצורך פרנסתו, או לערוך קניות וכיוצא בזה? אלא שזה המלמד תורה לאחרים מפיץ תורה בריב וזוכה שאחרים ילמדו את תורתו גם כאשר אינו לומד בפועל שכרו מתרבה מחמת שאחרים לומדים בינתיים את תורתו. כשהזקין, אמר **הסטיפלר זצ"ל** כמה טוב שכתבתי ספרים שאחרים לומדים בהם שכן אני לדאבוני כמעט ולא לומד אך הנני נהנה מפירות עמלי בתורה על ידי לימוד האחרים בספרים שכבר הוצאתי לאור. זו, אומר רבי יהונתן אייבשיץ, כוונת התורה כאן איך אפשר לקיים את הציווי האמור בחלקו הראשון של הפסוק שלא לשכוח את דברי התורה על ידי והודעתם לבניך ולבני בניך כלומר אם אתה מלמד את ילדיך ואת תלמידיך נחשב לך שאתה זוכרם גם אם כרגע אינך עוסק בתורה בפועל.

ספר "ומתוך האור"

וּלְמַעַן יִיטֵב לָךְ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ (ה. טז)
איתא במדרש שמצות כיבוד אב ואם, מתן שכרה בצדה (תנחומא תצא ב'). ופשוטו, שאדם לעת זקנתו לא יתכן שלא יצטרך לבנו, מפאת חוסר היכולת לכלכל את עצמו. לפיכך אמר הקב"ה לישראל **"כבד את אביך ואת אמך למען יאריכון ימך"**, כלומר, אם תכבד את אביך ואת אמך אזי גם אתה יאריכון ימך, כי בניך יכבדו גם אותך לעת זקנתך. ידוע גם שאם הבנים אינם רוצים לכבד את אביהם בזקנתו, הם מקרבים את מיתתו מתוך צער. נמצא אפוא שעל ידי כיבוד אב, ממילא **"יאריכון ימך"** *ספר "פה קדוש השלם" אחיו של רב חיים מוולוז'ין*

וּבְכָל מַאֲדָךְ (ו. ה)

הרמב"ן מפרש את המלה **"מַאֲדָךְ"** משורש **"מאוד"**, כלומר חייב האדם לאהוב את השי"ת בדבר החביב עליו מאוד מאוד, ומתוך כך פירשו חז"ל שהכוונה **"בכל ממונך"**, כי יש לך אדם שממונו חביב עליו יותר מגופו. היה **החפץ חיים** מוסיף ואומר, כי כשם שהממון קרוי **"מאודך"** לגבי מי שאוהב את הממון, כך מי שאוהב עד למאוד את לימוד התורה, הרי זה נקרא אצלו **"מאודך"**. מכאן שחייב אדם לוותר על לימוד התורה, אם יש צורך בכך לקיים אהבת ה' וקידוש שמו, כאשר השעה צריכה לכך. מתוך כך היה אומר לחתנו רבי הירש לוינסון,

אֶעֱבֶרָה נָא וְאֶרְאֶה אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה (ג. כה)

אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע, טול אחת מעיני והנח אותו תחת קופת העזרה'. (מדרש פליאה הובא בתפארת הגרשוני פר' שמיני). מה רוח בקש משה רבנו להרוויח בזה שעינו תהיה תחת קופת העזרה. אלא, דמבואר בחז"ל דמשה רבנו ביקש, דאם לא יכנס לארץ לפחות שישאר חי בחו"ל. ואולם, חשש משה רבנו דאם ישאר חי בחו"ל לא יוכל לעלות לרגל בגלל הגזירה, וא"כ ילמדו ממנו בני ישראל ואף הם לא יעלו לרגל. לכך הציע משה רבנו שעינו אחת תהיה תחת קופת העזרה, וכשבני ישראל יעלו לרגל ולא ימצאו שם את משה רבנו, אבל יראו את אחת מעיניו ואז יבינו דזאת הסיבה שלא עלה לרגל, דהרי שנינו (חגיגה ב.) דסומא אפילו באחת מעיניו פטור מן הראיה.

ספר "המאור שבתורה"

לֹא תִסְפּוּ עַל הַדְּבָר אֲשֶׁר אָנֹכִי מַצְוֶה אֲתֶכֶם וְלֹא תִגְרַעוּ מִמֶּנּוּ (ד.ב. טז)

שני ציוויים מצווה כאן התורה, שלא להוסיף על המצווה, ושלא לגרוע. והנה, הצורך והחידוש בציווי **"לֹא תִסְפּוּ"** מובן היטב, כי אדם עלול לחשוב בטעות שכל המוסיף הרי זה משובח, ועל כן משמיעה התורה שאין זה כך, אלא אסור להוסיף. אך לעומת זאת האיסור **"וְלֹא תִגְרַעוּ"** נראה כמיותר, ואינו מחדש דבר, שהרי ברור שאם ניתנה מצווה מסוימת, אין לגרוע ממנה, ומה הצורך בציווי כזה? שאלה זו מקשה **הכלי יקר**, והוא מיישב, שהמילים **"לֹא תִגְרַעוּ"** אינן ציווי בפני עצמו, אלא הן תוצאה של הציווי לא תוסיפו; מי שמשנה ומוסיף, בסופו של דבר יבוא גם לשנות ולגרוע. ולפי זה, כוונת הכתוב היא כך: לא תוסיפו, ומדוע, כי אם תבואו לשנות ולהוסיף, תבואו גם לגרוע. ובספר **"להתעדן באהבתך"** מביא בשם הגאון רבי יוסף מפולנאה, שמצאנו רמז לכך בפסוק **"והיה כאשר תריד ופרקת עולו"** (בראשית כז, מ): כאשר אדם מוסיף מצווה מדעתו, ומניין המצוות הופך ל**"תריד"** (תרי"ד ולא תרי"ג), התוצאה היא, **"ופרקת עולו"**, אדם יבוא גם להחסיר מקיום המצוות ולפרוק עול.

רק השָׁמַר לָךְ וּשְׁמַר נִפְשְׁךָ מֵאֵד פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינַיךָ (ד. ט)

בכל דור, בכל עת ובכל אדם, קיים הענין של קבלת התורה. אם אדם מתעורר פעם והוא נתקף רצון והתלהבות לתורה וליהדות, הרי זו אז קבלת תורה שלו, שהוא עצמו חש ורואה אותה. אך אותם רגעים התעוררות הולכים ונשכחים חיש מהר. לפיכך מזהירה התורה ואומרת: **"השָׁמַר לָךְ וּשְׁמַר נִפְשְׁךָ מֵאֵד פֶּן תִּשְׁכַּח"**

מנהל הישיבה בראדין, שאם רוצים לנהל ישיבה, צריכים לוותר לעתים גם על לימוד תורה.
רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות"

וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה...לְכַבֵּךְ (ו.י.)

בתוך מכתב כותב הגה"צ רבי יצחק הוטנר זצ"ל בעל ה"פתח יצחק": הנה כתוב בתורה והיו הדברים האלה על לבבך, אמר על זה חכם אחד, כי לכאורה היה צריך לכתוב "בלבבך", אלא שלפעמים הלב סתום ומחמת חוסר פתיחת הלב אי אפשר שהדברים יכנסו לתוכו, על זה אמרה תורה שאפילו בזמנים כאלו השתדל שלכל הפחות יהיו הדברים על לבבך, כדי שכאשר תגיע השעה אשר בה יפתח הלב יפלו הדברים ממילא לתוך הלב. כך רואים אנו לעתים תכופות שבתקופת החינוך עצמה אין החינוך פועל, אלא שהדברים נמצאים על הלב, אבל אחר כך כשמתבגרים ויוצאים לשוק החיים נכנסים הדברים בתוכו של הלב. במכתב אחר הוא כותב: בשכבר הימים היה מרגלא בפומי להורות באצבע על פסוק אחד בתהלים. הנה בנוהג שבעולם אם ראובן רוצה לדבר לשמעון, הוא קורא את שמעון אליו ואומר לו: בוא אלי ואדבר אליך, אמנם דוד המלך בתהלים נוהג בזה הנהגה הפוכה, שהרי הוא אומר "לכו בנים שמעו לי" (תהלים לד. יב) יוצא מדברים אלה שבשעה שהדבור מכוון אל הבנים ישנה היכי תמצי שדוקא ההליכה למרחקים מולידה את השמיעה, כלומר הנשמע מקרוב אינו מתקבל אבל בשעה שהולכים ומתרחקים חלה השמיעה למפרע.

וְקִשְׁרָתָם לְאוֹת עַל יָדְךָ...וְכַתְּבָתֶּם עַל מְזוֹזוֹת (ו.ח.ט.)
במנחות (מב, כ) מבואר שקטן פסול לכתוב תפילין משום שנאמר וקשרתם וכתבתם כל שאינו בקשירה אינו בכתיבה. ובספר חבצלת השרון הקשה שהרי התוספות גיטין (כב, ב ד"ה ודא) כתב שקטן כשר לכתוב גט אף שמי שאינו בן כריתות פסול לגט, משום שאם יגדל יהיה בן כריתות, וא"כ מדוע פסול לכתוב תפילין הרי כשיגדל יתחייב להניח תפילין. ונראה ליישב שכוונת תוספות בגיטין היא שקטן אינו מופקע מהכח לגרש, אלא שאינו בן דעת ואין לו היכי תמצי לתת גט, ולכן נחשב בן כריתות, משא"כ בתפילין אינו בן חיוב במצות תפילין, ולכן פסול לכתוב תפילין.

וּבְתִים מְלֵאִים כָּל טוֹב...הַשְּׁמֵר לָךְ פֶּן תִּשְׁכַּח (ו.יא. יב.)
מבאר בתכלת מרדכי אחר שהתורה התירה לישראל לאכול בכיבוש הארץ כל האיסורים, כמ"ש ובתים מלאים כל טוב (עי' חולין יז.), והרי למדנו שמאכלות אסורות מטמטמים את הלב, אף במקום שמן הדין מותר, ולכן נפסק בשו"ע שמינקת שאוכלת דברים האסורים, אף אם מותר לה במקום סכנה, לא תניק את התינוק (יו"ד פא, ז ובש"ך שם ס"ק כ"ה) לפי שמטמטם את הלב ומביא

לתינוק טבע רע. לכן מיד אח"כ מזהירה התורה "השמר לך פן תשכח"

הלכה: דיני קריאת התורה בשבת

מוציאין ספר תורה ובעת פתיחת ההיכל בין בשחרית של שבת בין במנחה, צריך לומר הנוסח בריך שמים וכו', וגם בראש חודש טוב לאומרו בעת פתיחת ההיכל, ועדיף לומר בריך שמים מאשר הנוסח יהי רצון וכו', שמייחסים אותו לבעל חמדת ימים. (והאומרים אותו גם בחול בשני ובחמישי, יש להם על מה שיסמכו. ואנו אין מנהגינו לאומרו בשני וחמישי. כשאומרים "אנא עבדא דקודשא בריך הוא דסגידנא קמיה ומן קמיה דיקר אורייתיה", יש להשתחוות מול הספר תורה הפתוח בהיכל, והוא מנהג נכון.

ספר ילקוט יוסף על הלכות קריאת התורה

פתגם: לב שמח הוא הרופא הטוב ביותר. פתגם יידיש

חקירה: חלה

חלה הדין שאי אפשר להפרישה מקמח הוא בחיוב חלה וגם שיריים לא יכולים להעשות מקמח, או בקריאת שם חלה, שקמח אינו יכול להעשות חלה, אבל שיריים היו יכולים להיות חלה, ורק א"א משום שא"א להפריש מהם (קובץ ביאורים גיטין לח) ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: חסד אמיתי: פעם אחת ראה רבי לוי יצחק מברדיצ'ב אדם עני רועד מקור בחורף. שאל אותו: למה אינך מחמם את הבית? ענה העני: אין לי כסף לעצים. הרב הלך מיד לביתו, לקח עצים שהיו מיועדים לו עצמו, והביא לעני. לתלמידיו אמר: כשיהודי זקוק לעזרה, לא מדברים על חסד עושים חסד.

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה: בנימין בן אסתר, יוסף דוד בן ליאל, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, ראובן ישי בן מרצדס, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, פטריק יהודה בן גלדיס קאמנונה, אברהם רפאל בן רבקה, מאיר חיים בן גבי זווירה, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, מרים בת עזיזא, דוד בן מרים, יעל בת כמנונה, ישראל יצחק בן ציפורה, עמנואל בן סוזן אזיזה. שלום בית: גיולה חיה בת סופי לבנה ואילן יהודה יצחק בן סנדרה סולאנג'. זיווג הגון: שרה זסון אנדרה בת דומיניק רינה, יוני מאיר משה בן אסתר, אילן אלי אהרן בן אסתר, קלואי אורה בת סופי לבנה, לולה לאה בת סופי לבנה, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף גבריאל בן רבקה. הצלחה רבה בכל: נאור דוד בן יעל דינה, ליטל בת יעל דינה, לחנה בת אסתר וליזנת מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. לעילוי נשמת: אלגרין שמחה בת אמילי, רינה בת רחל קלוד שלמה בן ז'רמן רבקה, ראובן בן חנינה, ג'ינט מסעודה בת ג'יזל יעל, שלמה בן משה, מסעודה בת בלח, גיא יונה בן לאה, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. אליהו בן מרים, ניסים חי הוברט בן ג'יזל, דוד בן מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה. אפרת רחל בת אסתר ייח כוכבה, אברהם בן אליעזר, מלכה אנרייט מרוזקה, אנדרה סעיד בן פורטונה מסעודה. קרול מול אדסה בת גבי זרוגונה, אברהם בן אסתר, ראובן בן איזא, יהודה יוסף בן רחל.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
כלל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr